

A. Κριτήριο αξιολόγησης στη Νεοελληνική Γλώσσα

ΚΕΙΜΕΝΟ

Στο παρακάτω απόσπασμα από το διήγημα του Τάσου Καλούτσα Με το λεωφορείο, ο κύριος Μ., αστυνομικός διευθυντής των ΜΑΤ στη Θεσσαλονίκη, παρατηρεί τους συνεπιβάτες του στο αστικό λεωφορείο, οι οποίοι είναι στην πλειονότητά τους πρόσφυγες.

Αναρωτιόταν συχνά από πού είχαν ξεφυτρώσει όλα αυτά τα παιδιά, αυτός ο καινούριος κόσμος. Πολλούς τους φόβιζε η κατάσταση που είχε δημιουργηθεί ξαφνικά, τα τελευταία χρόνια. Άλλοι πάλι λέγαν πως ήταν φυσιολογικά αναμενόμενο αυτό το ορμητικό προσφυγικό ξέσπασμα, ύστερα από τις αλλαγές και όλη την ανακατωσιά στις ανατολικές χώρες. Πιο αναμενόμενο μάλιστα από άλλοτε – γιατί δεν ήταν, βέβαια, ιστορικά άγνωστο το φαινόμενο. Το θέμα ωστόσο ήταν άλλο, σκεφτόταν ο κύριος Μ., που παρακολουθούσε τα γεγονότα ως θεατής, και δε διέθετε κανένα άλλο ιδιαίτερο τεκμήριο φυλετικής συγγένειας μαζί τους. Ποιος ή ποιοι μπόρεσαν να ψυχανεμιστούν, όταν έπρεπε, τις συνέπειες, ώστε να προλάβουν, έγκαιρα, να κάνουν κάτι; Κι αυτά που έγιναν, έστω μετά, ήταν όσα έπρεπε να γίνουν; Και τι θα γινόταν τώρα με αυτά τα παιδιά που ψάχναν στα τυφλά μια θέση στον ήλιο, μια δουλειά, μια ταυτότητα;

Έβλεπε το προσφυγικό κύμα που φούσκωνε κι έσκαζε γλείφοντας τις παρυφές¹ της πόλης, μα σταματούσε εκεί, χωρίς να καταφέρνει να γλιστρήσει και στο εσωτερικό της, στη ζωή της. Η κοινωνία αυτής της πόλης έμοιαζε να περιφρουρεί ζηλότυπα τα άδυτά της, ενώ κρατούσε για τους πρόσφυγες κλειστή ακόμα και την πίσω πόρτα. Στη γειτονιά του είχανε πιάσει όλα τα υπόγεια, μέχρι και το ρημαδιακό² της γωνίας, με τους μισογκρεμισμένους σοβάδες, και αργά το σούρουπο βγάζαν στο κατώφλι τους μια δυο καρέκλες ή κάθονταν στο κότσι δίπλα στο πεζοδρόμιο και κουβέντιαζαν ώρες ατέλειωτες για χαμαλοδουλειές³. [...] Κάποτε, θυμόταν ο κύριος Μ., έμενε κι εκείνος σε μια υπόγεια κάμαρη που μύριζε μούχλα. Στο μεταξύ, όμως, η ελληνική κοινωνία είχε αλλάξει και μόνο αυτοί μοιάζανε τώρα σαν να μην το είχαν πάρει χαμπάρι. Δημιούργησαν τη νέα φτωχολογιά⁴ μπαίναν και στοιβάζονταν στα σκοτεινά υπόγεια και τις χθαμαλές⁴ κάμαρες του αλλοτινού καιρού, απ' όπου, λίγο πολύ, τα είχαν καταφέρει να ξεγλιστρήσουν οι ντόπιοι.

Κρεμασμένος πάνω από τους ώμους του χοντρολαίμη πρόσφυγα, με το βλέμμα του να βουτάει στο πράσινο της Γεωργικής Σχολής, ο κύριος Μ. συλλογιζόταν τι έπρεπε να γίνει.

* Οι απαντήσεις βρίσκονται στις σελ. 426-427.

1. **παρυφές**: όρια, άκρες, 2. **ρημαδιακό**: ερειπωμένο, 3. **χαμαλοδουλειές**: διάφορες βαριές εργασίες στις οποίες απασχολούνταν ευκαιριακά οι πρόσφυγες, 4. **χθαμαλές**: χαμηλές

Δεν είχε έτοιμη καμιά μαγική συνταγή, αλλά ήξερε πως έπρεπε να βρεθεί μια λύση. Οι άνθρωποι αυτοί έρχονταν σε μια χώρα που την έβλεπαν σαν πατρίδα τους και, λίγο πολύ, σαν επίγειο παράδεισο· οι συνθήκες όμως που αντιμετώπιζαν τους έσπρωχναν συχνά στην απόγνωση, την πορνεία, τα ναρκωτικά. Δεν του άρεσε καθόλου να τους βλέπει γύρω του παρατημένους στο έλεος της τύχης τους, κακοπαθημένους ή κυνηγημένους.

Τάσος Καλούτσας, *Το καινούριο αμάξι*, εκδ. Νεφέλη (διασκευή)

1ο θέμα

- α. Ο κύριος Μ. αναφέρεται στην αφήγησή του και σε κάποιες εκδηλώσεις ξενοφοβίας ή ρατσισμού σε βάρος των προσφύγων από τις ανατολικές χώρες. Να εντοπίσετε τα συγκεκριμένα χωρία του κειμένου.
- β. Με βάση όσα λέγονται στο κείμενο, ποια προβλήματα αντιμετώπιζαν οι πρόσφυγες στον νέο τόπο εγκατάστασής τους;

Μονάδες 6

2ο θέμα

- α. Αφού διαβάσετε προσεκτικά την 1η παράγραφο του κειμένου:
- να εντοπίσετε τις ερωτηματικές προτάσεις.
  - να τις διακρίνετε σε ευθείες και πλάγιες, ολικής και μερικής άγνοιας.
  - να βρείτε τον συντακτικό ρόλο της πλάγιας ερωτηματικής πρότασης.
  - να μετατρέψετε τις ευθείες ερωτήσεις σε πλάγιες ξεκινώντας με την εξής φράση: «Ο κύριος Μ. αναρωτιόταν...».
- β. Στο παρακάτω απόσπασμα από τη 2η παράγραφο του κειμένου να εντοπίσετε τις μεταφορές. Τι προσφέρει η χρήση μεταφορών στο κείμενο;
- Έβλεπε το προσφυγικό κύμα που φούσκωνε κι έσκαζε γλείφοντας τις παρυφές της πόλης, μα σταματούσε εκεί, χωρίς να καταφέρει να γλιστρήσει και στο εσωτερικό της, στη ζωή της. Η κοινωνία αυτής της πόλης έμοιαζε να περιφρουρεί ζηλότυπα τα άδυτά της, ενώ κρατούσε για τους πρόσφυγες κλειστή ακόμα και την πίσω πόρτα.*

Μονάδες 4

3ο θέμα

Σε μια συζήτηση που γίνεται στην τάξη με θέμα τον ρατσισμό στα σχολεία παίρνετε τον λόγο και παρουσιάζετε τις απόψεις σας για τους τρόπους με τους οποίους μπορούν να αντιμετωπιστούν τα ρατσιστικά φαινόμενα στη σχολική ζωή. (300 περίπου λέξεις)

Μονάδες 10